

УДК 657-022.326.5

*Н. Г. Здырко,**д. е. н., професор, директор Навчально-наукового інституту економіки та управління,
Вінницький національний аграрний університет**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5968-3502>**Л. М. Дриманова,**доктор філософії з обліку і оподаткування, старший викладач кафедри аналізу та аудиту,
Вінницький національний аграрний університет**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3854-1104>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.23.35

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

N. Zdyrko,

PhD in Economics, Associate Professor, Director of the Educational and Scientific Institute
of Economics and Management, Vinnytsia National Agrarian University

L. Drymanova,

Doctor of Philosophy in Accounting and Taxation, Senior Lecturer of the Department
of Analysis and Audit, Vinnytsia National Agrarian University

FEATURES OF THE DISPLAY OF EMERGENCY SITUATIONS IN ACCOUNTING

Відображення надзвичайних ситуацій в обліку є надзвичайно важливим для підприємств, оскільки ці події можуть значно впливати на їх фінансовий стан і результати діяльності. Надзвичайні ситуації, зокрема стихійні лиха, техногенні катастрофи чи соціальні потрясіння, можуть призвести до серйозних матеріальних збитків і потребують великих витрат на ліквідацію наслідків.

У дослідженні акцентовано увагу на специфіці відображення наслідків надзвичайних подій у системі бухгалтерського обліку, здійснено класифікацію їх різновидів та окреслено ключові проблеми, з якими зіштовхуються підприємства в умовах економічної та соціальної нестабільності.

Визначено вплив надзвичайних ситуацій на фінансові результати, оцінено ризики, пов'язані з їх неврахуванням, та обгрунтовано необхідність удосконалення методичних підходів до бухгалтерського відображення таких подій.

У статті окрім аналізу особливостей відображення наслідків надзвичайних подій та класифікації їх видів, запропоновано рекомендації щодо удосконалення порядку бухгалтерського обліку в умовах кризових ситуацій, включаючи стандартизовані підходи до визнання втрат, відновити практику окремого обліку втрат від надзвичайних подій, зокрема соціальних, що дозволяє підвищити точність фінансової звітності, забезпечити ефективний моніторинг наслідків кризових ситуацій та полегшити прийняття управлінських рішень.

The article examines the theoretical, methodological, and practical aspects of reflecting emergency situations in the accounting system of Ukrainian enterprises, emphasizing the importance of accurate identification, measurement, and reporting of losses arising from natural, technological, social, and military emergencies. In the context of growing instability and the large-scale military aggression against Ukraine, emergency events have become a persistent factor affecting the financial sustainability of enterprises, creating the need for improved methodological approaches to accounting and financial reporting.

The study highlights inconsistencies and gaps in current national accounting regulations, particularly the consequences of abolishing Account 99 "Extraordinary Expenses," which previously ensured the separation of emergency-related losses from routine operating costs. The authors demonstrate that the absence of such differentiation complicates financial analysis, reduces the transparency of reporting, and limits the ability of management and stakeholders to evaluate the real impact of crises on an enterprise's performance. The existing classifications of emergency situations, including those defined by DK 019:2010, are analyzed for their applicability in accounting practice, with attention to the increasing relevance of social and military emergencies.

The article substantiates the need to restore and modernize the system of separate accounting for emergency-related transactions. A conceptual proposal is developed to introduce a new subaccount 993 "Losses from Social Emergency Situations," which would allow enterprises to isolate war-related and other social-emergency losses, thereby enhancing the reliability of financial statements and supporting effective managerial decision-making. The proposed accounting correspondences for subaccount 993 demonstrate practical ways to record losses, assess restoration costs, and ensure compliance with transparency requirements in crisis conditions.

The results of the study contribute to the improvement of national accounting methodology by offering scientifically grounded recommendations for recording extraordinary losses, strengthening financial monitoring, and supporting post-crisis recovery processes. The article emphasizes that, under conditions of prolonged instability, establishing standardized procedures for recognizing and disclosing extraordinary losses is essential not only for enterprises but also for public administration, donor organizations, and all stakeholders engaged in reconstruction and economic resilience.

Ключові слова: надзвичайна ситуація, надзвичайна діяльність, бухгалтерський облік, непередбачувані витрати, відновлення активів, оцінка, облік.

Key words: emergency situation, emergency activity, accounting, unforeseen expenses, classifier, asset recovery.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних економічних умовах особливого значення набуває пошук ефективних механізмів забезпечення сталого розвитку підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності. В умовах нестабільності, викликаній різноманітними економічними, екологічними та соціальними факторами, важливу роль відіграє удосконалення системи бухгалтерського обліку як інструменту управління фінансовими потоками та оцінки реального стану господарської діяльності.

Одним із вагомих чинників покращення економічних показників підприємств є впровадження сучасних підходів до обліку надзвичайних доходів і витрат. Оскільки будь-яка виробнича діяльність пов'язана з ризиками та непередбачуваними обставинами, необхідно ретельно аналізувати способи відображення таких операцій у фінансовій звітності. Надзвичайні ситуації можуть суттєво впливати на фінансовий стан підприємств, створюючи додаткове навантаження на матеріальні, фінансові та технічні ресурси, що потребує особливої уваги з боку управлінського персоналу та бухгалтерських служб.

Відсутність єдиних підходів до трактування ключових понять, пов'язаних із надзвичайною діяльністю, таких як "надзвичайна подія", "надзвичайна ситуація", "надзвичайні доходи" та "надзвичайні витрати", ускладнює їх точне відображення в обліку. Це створює про-

блеми як для внутрішнього аналізу, так і для зовнішньої звітності, що, своєю чергою, може впливати на ефективність управлінських рішень і фінансову стабільність підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми визнання надзвичайних доходів і витрат, їх облік та відображення у фінансовій звітності досліджували такі вчені, як Р. Грачова, Я. Іщенко, О. Міклуха, В. Сопко, Р. Грачова, М. Пушкар, О. Цуканов. Аналіз їхніх робіт показує, що немає єдиного підходу не лише до обліку надзвичайних подій, а й до визначення понять "надзвичайна діяльність", "надзвичайна подія", "надзвичайна операція" та класифікації надзвичайних доходів і витрат. Наприклад, В. Сопко, О. Цуканов і М. Пушкар вважають, що надзвичайні події є синонімом форс-мажору, тоді як інші науковці намагаються розмежувати ці поняття. Однак серед них теж немає спільної думки щодо ключових питань обліку та класифікації надзвичайних ситуацій, що вказує на необхідність подальших досліджень у цій сфері.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Дослідити види надзвичайних ситуацій, особливості їх відображення у бухгалтерському обліку, розглянути

Рис. 1. Типи надзвичайних ситуацій

Джерело: сформовано автором на основі [1].

існуючі методи обліку таких подій та запропонувати шляхи їх удосконалення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Надзвичайні ситуації — це події, що мають серйозні наслідки для життя та здоров'я людей, навколишнього середовища та економіки країни. Вони можуть бути викликані як природними катастрофами (пожежі, землетруси, паводки), так і техногенними аваріями (вибухи, витіки небезпечних речовин, катастрофи на виробництвах). У результаті таких подій відбувається значне порушення нормальної діяльності суспільства, що вимагає невідкладних заходів для ліквідації наслідків [1].

Надзвичайні ситуації регулюються чинними нормативно-правовими актами, зокрема:

1) Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 — один зі складників комплексу національних класифікаторів, встановлює основні види НС за їх характером та кодovими позначеннями; [8]

2) Кодекс цивільного захисту України встановлює правові засади захисту населення, територій, довкілля та майна від надзвичайних ситуацій, пожеж і інших загрозливих подій, а також регулює заходи реагування на них та забезпечує функціонування єдиної державної системи цивільного захисту; [7]

3) Положення про організацію оповіщення щодо загрози або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту встановлює порядок організації оповіщення органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, сил і органів управління цивільного захисту, а також населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації з метою вжиття заходів. [6]

Згідно з Класифікатором ДК 019:2010, надзвичайні ситуації розрізняються за походженням, рівнем поширення та масштабами завданих людських і матеріальних втрат. Вони поділяються на чотири основні типи, що зазначені на рис. 1.

Надзвичайна ситуація техногенного характеру (ДК 019:2010, код 10000) — це порушення нормальних умов життєдіяльності населення на певній території, об'єкті чи водному просторі, спричинене транспортними катастрофами, пожежами, вибухами, аваріями з викидом (або загрозою викиду) небезпечних хімічних, радіоактивних чи біологічних речовин. Також до цього типу належать раптове руйнування будівель, аварії в енергосистемах, життєво важливих комунікаціях, телекомунікаційних мережах, на очисних спорудах, у нафтогазовій промисловості, а також гідродинамічні аварії.

Надзвичайна ситуація природного характеру (ДК 019:2010, код 20000) — це порушення звичних умов життя та діяльності населення на певній території, об'єкті або водному просторі, спричинене небезпечними геофізичними, геологічними, метеорологічними чи гідрологічними явищами. Вона може бути наслідком деградації ґрунтів і надр, природних пожеж, змін у повітряному середовищі, спалахів інфекційних хвороб серед людей і тварин, масової загибелі дикої фауни, а також ураження сільськогосподарських культур шкідниками чи хворобами.

Надзвичайна ситуація соціального характеру (ДК 019:2010, код 30000) — це порушення нормальних умов життя та діяльності населення на певній території, об'єкті або водному просторі, спричинене протиправними діями терористичного чи антиконституційного характеру. Вона також може бути пов'язана з викраденням або зникненням зброї та небезпечних речовин, нещасними випадками з людьми та іншими подібними загрозами, що мають значний вплив на соціальну стабільність, безпеку громадян та функціонування державних інститутів. Такі ситуації можуть призводити до масових порушень громадського порядку, паніки серед населення, а також до серйозних економічних і екологічних наслідків, що потребують оперативних і скоординованих дій на рівні державних органів, правоохоронних структур та інших зацікавлених сторін для їх подолання.

Надзвичайна ситуація воєнного характеру — це порушення нормальних умов життя та діяльності населення на певній території, об'єкті або водному просторі, спричинене застосуванням звичайної або зброї масового ураження. Такі ситуації супроводжуються вторинними факторами ураження, такими як радіаційне, хімічне або біологічне забруднення, вибухи, пожежі, руйнування інфраструктури та іншими наслідками, що можуть мати тяжкі соціальні, економічні та екологічні наслідки. Ці фактори можуть призвести до значних людських втрат, порушення нормального функціонування державних органів і бізнесу, а також до серйозних кризових ситуацій на національному та міжнародному рівнях. У Класифікаторі цей тип надзвичайних ситуацій зазначений загалом без детальної класифікації та має код 40000, що охоплює широкий спектр подій, пов'язаних з військовими діями та агресією.

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку. Однак на величину отрима-

Таблиця 1. Типова кореспонденція рахунків з надзвичайними ситуаціями

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Придбано матеріали для ремонту пошкодженого обладнання	20	63
Витрачено матеріали на відновлення пошкодженого майна	23	20
Отримано фінансової допомоги від держави або міжнародних організацій	30	73
Витрачено кошти на оплату робіт з ремонту та відновлення	23	63
Придбано паливо для транспортування матеріалів або евакуації	20	63
Витрачено кошти на транспортні послуги для евакуації майна	92	63
Придбано засоби безпеки для працівників	20	63
Витрачено кошти на виплату компенсацій працівникам, які постраждали внаслідок війни	92	66
Придбано товари для організації допомоги постраждалим	20	63

Джерело: власна розробка.

ного прибутку впливають різноманітні об'єктивні та суб'єктивні фактори, серед яких значну роль відіграють надзвичайні події. Для України, на жаль, такі ситуації є звичним явищем, крім того, події останніх років істотно вплинули на ділові процеси у всіх секторах економіки, зокрема й у сфері сільськогосподарства.

У бухгалтерському обліку важливо правильно класифікувати та вчасно реєструвати витрати, пов'язані з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій. Вони включають в себе витрати на ремонт та відновлення пошкодженого майна, надання допомоги постраждалим, а також витрати на екстрені роботи, які можуть бути не передбачені в стандартному бюджеті організації. В залежності від масштабу надзвичайної ситуації ці витрати можуть бути значними, і їх правильний облік є важливим для того, щоб забезпечити фінансову стабільність та бути готовими до можливих майбутніх непередбачуваних ситуацій.

Приклади бухгалтерських проводок пов'язаних з надзвичайними ситуаціями наведено в таблиці 1.

В умовах надзвичайних ситуацій особливу увагу в бухгалтерському обліку приділяють відображенню матеріальних збитків, оцінка яких потребує високої точності. Це зумовлено тим, що достовірне визначення збитків впливає не лише на економічні результати діяльності підприємства чи організації, а й на обсяги ресурсів, необхідних для відновлення їх нормального функціонування. Коректне оформлення витрат, пов'язаних з ліквідацією наслідків надзвичайних подій, є важливим елементом системи бухгалтерського обліку, оскільки забезпечує не лише дотримання вимог законодавства, а й ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства. Застосування відповідних рахунків та точних бухгалтерських записів сприяє прозорості витрат та дозволяє відслідковувати всі операції, пов'язані з відновлювальними заходами, що підвищує контроль і планування ресурсів у кризових умовах.

Питання бухгалтерського обліку наслідків надзвичайних ситуацій є мало дослідженими у вітчизняній науковій літературі. В навчальній літературі дане питання піднімалося лише в контексті визначення витрат та доходів від надзвичайної діяльності, а після зміни вітчизняного бухгалтерського законодавства та повного виключення такого виду діяльності, взагалі було виключе-

но з підручників та навчальних посібників з бухгалтерського обліку [9].

У сучасних умовах функціонування бізнесу в Україні, коли надзвичайні ситуації відбуваються досить часто, стає критично необхідним ведення відокремленого обліку витрат і втрат, що є наслідками таких подій. Практика окремого обліку надзвичайних витрат існувала до 2013 року, коли Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачався спеціальний рахунок 99 "Надзвичайні витрати", що дозволяв підприємствам чітко відокремлювати витрати, пов'язані з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій, від інших операційних витрат.

Проте рахунок 99 "Надзвичайні витрати" було виключено на підставі наказу Міністерства фінансів України №7879 від 2 вересня 2014 року "Про затвердження Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань" та внесених змін до Плану рахунків, що було обґрунтовано необхідністю спрощення облікової політики та уніфікації рахунків. Це ускладнило процес окремого відображення втрат і витрат, пов'язаних з надзвичайними ситуаціями, та знизило ефективність контролю і моніторингу таких операцій, що негативно впливає на оперативне управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах кризових ситуацій.

Відповідно до цієї норми, всі витрати, які раніше відображалися на зазначеному рахунку, було інтегровано в загальний облік підприємств, що ускладнило процес моніторингу та окремого відображення витрат, пов'язаних із надзвичайними подіями. У той час, коли цей наказ був розроблений, такі ситуації, як надзвичайні природні катастрофи чи техногенні аварії, мали обмежений характер та були рідкісними.

Однак, на сьогоднішній день ситуація змінилася, зокрема через повномасштабне військове вторгнення, яке спричинило численні надзвичайні ситуації по всій території країни. Проблеми, що виникають внаслідок військових дій, включають руйнування інфраструктури, знищення або пошкодження майна, переривання постачання товарів і послуг, а також численні людські жертви та інші катастрофічні наслідки. У таких умовах необхідно мати чітку ідентифікацію та облік усіх витрат і втрат, що виникають у результаті цих надзвичайних ситуацій.

Таблиця 2. Відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку втрат від соціальних надзвичайних ситуацій

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Визнання втрат та витрат, понесених підприємством внаслідок соціальних надзвичайних подій (воєнні дії, терористичні акти, масові заворушення)	993 «Втрати від соціальних надзвичайних ситуацій»	79 «Фінансові результати»
Вартість робіт і послуг, пов'язаних з оцінкою втрат та ліквідацією наслідків соціальних надзвичайних ситуацій	993 «Втрати від соціальних надзвичайних ситуацій»	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
Вартість робіт, виконаних власними силами підприємства, пов'язаних з ліквідацією наслідків соціальних надзвичайних ситуацій	993 «Втрати від соціальних надзвичайних ситуацій»	66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки за страхуванням», 20 «Запаси», 23 «Виробництво», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» тощо
Віднесення втрат від соціальних надзвичайних ситуацій на фінансові результати	794 «Результат надзвичайних ситуацій»	993 «Втрати від соціальних надзвичайних ситуацій»

Джерело: власна розробка.

Наразі облік надзвичайних витрат потребує більш детального і системного підходу. Витрати, пов'язані з наслідками війни, вимагають окремого виділення для цілей контролю, фінансового аналізу та складання звітності, адже вони значно відрізняються за своєю природою від звичайних витрат, пов'язаних з поточною діяльністю підприємства. Відсутність окремого обліку таких витрат ускладнює процес визначення реального фінансового стану підприємства та може привести до недооцінки або ігнорування значних фінансових втрат.

Рахунок 99 використовувався для обліку витрат, пов'язаних з різноманітними надзвичайними подіями та мав спеціальну структуру і включав кілька субрахунків для відображення різних категорій витрат, що виникали через стихійні лиха, техногенні катастрофи, аварії та інші непередбачувані події: субрахунок 991 «Втрати від стихійного лиха»; субрахунок 992 «Втрати від техногенних катастроф і аварій»; субрахунок 993 «Інші витрати від надзвичайних подій».

Як зазначалося в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, на рахунку 99 «Надзвичайні витрати» ведеться облік втрат і витрат, пов'язаних з подіями або операціями, які відрізняються від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вони повторюватимуться періодично або в кожному звітному періоді [10].

Враховуючи виключну ситуацію, в якій опинилась країна, а також велику кількість випадків, коли підприємства змушені здійснювати витрати на відновлення пошкоджених активів, компенсацію шкоди, витрати на безпеку та інші необхідні заходи у надзвичайних умовах, відновлення практики обліку на рахунку 99 «Надзвичайні витрати» є актуальним. Повернення до цієї

практики дозволить чітко розмежувати витрати, які виникли у результаті надзвичайних ситуацій, і окремо відобразити їх у фінансовій звітності, а також допоможе:

1) забезпечити належний облік усіх витрат, пов'язаних з наслідками військових дій та інших надзвичайних ситуацій, що забезпечить прозорість фінансової звітності;

2) краще контролювати державні та підприємницькі витрати, пов'язані з відновленням після надзвичайних ситуацій;

3) підвищити ефективність планування бюджету та розподілу ресурсів, орієнтуючись на реальні витрати, пов'язані з кризовими ситуаціями;

4) забезпечити точність і своєчасність звітності, що є особливо важливим в умовах воєнного стану, коли ресурсне забезпечення та фінансова стабільність є критично важливими.

Пропонується для відокремленого обліку втрат унаслідок соціальних надзвичайних ситуацій впровадити окремий субрахунок 993 «Втрати від соціальних надзвичайних ситуацій». Дебетом цього субрахунку відображаються втрати та витрати, що несе суб'єкт господарювання внаслідок соціальних надзвичайних подій, таких як воєнні дії, терористичні акти або масові заворушення. Кредит субрахунку передбачає включення зазначених витрат до фінансових результатів підприємства. Кореспонденція рахунків за запропонованим субрахунком наведена у таблиці 2.

Впровадження цього субрахунку дозволить:

— забезпечити прозорість обліку втрат унаслідок соціальних надзвичайних ситуацій;

— підвищити точність фінансової звітності та обґрунтованість управлінських рішень;

— полегшити контроль і моніторинг витрат на відновлення діяльності після кризових подій.

ВИСНОВОК

Дослідження показало, що відображення надзвичайних ситуацій в бухгалтерському обліку є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності підприємств. Відсутність єдиних стандартів і методик ускладнює оцінку наслідків таких подій, що призводить до неточностей у звітності та ускладнює прийняття управлінських рішень.

Надзвичайні ситуації можуть суттєво впливати на фінансовий стан підприємств, створюючи додаткове навантаження на матеріальні, фінансові та технічні ресурси. Зміни в методиці обліку витрат і втрат внаслідок надзвичайних ситуацій, зокрема скасування рахунку 99 "Надзвичайні витрати", значно ускладнили процес окремого відображення таких витрат, що знижує ефективність їх моніторингу і оцінки. Запропоновано повернутися до практики обліку втрат від надзвичайних подій та здійснювати відокремлений облік втрат внаслідок соціальних надзвичайних ситуацій.

Література:

1. Положення про класифікацію надзвичайних ситуацій, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 15 липня 1998 р. № 1099.
2. Грачова Р. Всупереч міжнародним стандартам, ми обмежили розуміння надзвичайної події тільки форс-мажором. Дебет — кредит. 2000. № 16. С. 2—4.
3. Іщенко Я.П. Забезпечення інформаційної функції управління аграрним бізнесом в умовах воєнного стану: особливості бухгалтерського обліку та оподаткування. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2022. № 1 (59). с. 37—55. URL: <https://repository.vsau.org/getfile.php/31079.pdf> (дата звернення 24.10.2025).
4. Міклуха О.Л. Облік та аналіз надзвичайних доходів і витрат: Монографія. Рівне, НУВГП, 2005. 150 с.
5. Єрмолаєва М.В., Тютюнник С.В., Дугар Т.Є. Надзвичайні витрати: відображення в обліку та звітності URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/67_2022/41.pdf (дата звернення 21.10.2025).
6. Степанюк А., Небильцова В. Особливості відображення в обліку надзвичайних доходів та витрат URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8077fc91-724b-4272-858d-cc6d2505780f/content> (дата звернення 24.10.2025).
7. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#n9> (дата звернення 26.03.2025).
8. Кодекс цивільного захисту України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення 26.03.2025).
9. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text> (дата звернення 17.11.2025).
10. Поляк К. Ю, Ляшенко Ю.В. Наслідки надзвичайних ситуацій та ідентифікація їх складових. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/220.pdf> (дата звернення 17.11.2025).

/conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/220.pdf (дата звернення 17.11.2025).

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 17.11.2025).

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (1998), Resolution "Regulations on the Classification of Emergency Situations", available at: (Accessed 24.10.2025).
 2. Hrachova, R. (2000), "Contrary to international standards, we have limited the understanding of an emergency event to force majeure only", *Debet — kredyt*, vol. 16, pp. 2—4.
 3. Ischenko, Ya.P. (2022), "Providing the information function of agricultural business management in martial law: features of accounting and taxation", *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pyannia nauky i praktyky*, vol. 1 (59), pp. 37—55, available at: <https://repository.vsau.org/getfile.php/31079.pdf> (Accessed 24.10.2025).
 4. Miklukha, O.L. (2005), *Oblik ta analiz nadzvychajnykh dokhodiv i vytrat* [Accounting and analysis of extraordinary income and expenses], NUVHP, Rivne, Ukraine.
 5. Yermolaieva, M.V. Tiutiunyk, S.V. and Duhar, T.Ye. (2022), "Extraordinary expenses: representation and accounting", available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/67_2022/41.pdf (Accessed 21.10.2025).
 6. Stepaniuk, A. and Nebyl'tsova, V. (2014), "Features of reflecting extraordinary income and expenses in accounting", available at: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8077fc91-724b-4272-858d-cc6d2505780f/content> (Accessed 24.10.2025).
 7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "On approval of the Regulations on the organization of notification of the threat of occurrence or occurrence of emergency situations and the organization of communication in the field of civil protection", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#n9> (Accessed 26.03.2025).
 8. Verkhovna Rada of Ukraine (2013), "Code of Civil Protection of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (Accessed 26.03.2025).
 9. The State Committee for Consumer Protection and Standardization of Ukraine (2010), "Classifier of emergency situations DK 019:2010", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text> (Accessed 17.11.2025).
 10. Poliak, K. Yu. and Liashenko, Yu.V. (2017), "Consequences of emergencies and identification of their components", available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/220.pdf> (Accessed 17.11.2025).
 11. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Order "Instruction on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (Accessed 17.11.2025).
- Стаття надійшла до редакції 20.11.2025 р.*